

***Aquest deu ser el lloc* - Maggie O'Farrell**

Tard o d'hora, arriba un moment en què l'activitat de llegir s'estabilitza en dues fases. En la primera fase ens deixem endur per la trama, passius i indolents com troncs arrossegats pel corrent. En la segona fase estudiem l'orografia del terreny i els canvis hidrològics, calculem el ritme que segueixen les gorgues i les cascades, considerem la novel·la com una creació artificialiosa que segueix unes regles desconegudes inventades per ella mateixa. Les dues fases no són successives, sinó que s'alternen al llarg de la lectura, igual com en una cançó podem fixar-nos ara en la lletra i després en la música, o bé centrar-nos en cadascun dels instruments -encara que resulta impossible seguir-ho tot alhora.

Capbussar-se en *Aquest deu ser el lloc*, de Maggie O'Farrell, ha estat una experiència intensa i agradable, com ocorre sempre que l'autor encerta la proporció entre el joc de la construcció i el foc de l'ànima. A mesura que la trama ens capturava, una part de la nostra ment mirava d'escatir-ne les arts, però no prou perquè deixessin de seduir-nos els colors; llegir pot ser jugar a gaudir de la cavalcada sense deixar de ser conscient que els reis són els pares. Així, resulta inevitable adonar-se que un capítol està compost per la llista d'objectes subhastats que havien pertangut a un dels personatges principals, i que la fotografia i els detalls de cada fitxa ens permeten conèixer detalls valuosos de la seva biografia. Tampoc podem ignorar que un altre dels capítols incorpora un seguit de notes a peu de pàgina que són les que un determinat personatge secundari afegeix a les sensacions que li arriben, i que ens permeten accedir als seus sentiments. Finalment, tampoc podem ignorar que cadascun dels capítols incorpora un títol misteriós, sovint analògic, que és un plaer retrobar emboscats enmig del context.

En la meua vessant de lector ingenu, he seguit amb interès les vicissituds sentimentals i familiars de Daniel, el protagonista d'*Aquest deu ser el lloc*. L'he vist jove i seductor, l'he vist com a professor, com a pare, separat i tornat a enamorar i tornat a separar. L'he vist jugant amb els seus fills, discutint amb el seu pare, fent amistat amb el fill de la seva parella, trobant un vell amic. L'he acompanyat a Irlanda, a Brooklyn, a París, a Bolívia. L'he entès, l'he detestat, l'he compadit (el fet que sigui un especialista en lingüística pot actuar com a desencadenant d'empatia; així mateix, pot despertar una certa curiositat que la seva segona esposa sigui una actriu d'èxit dotada d'un glamour perenne).

En la meua vessant de lector maliciós, en canvi, m'he fixat en l'ordenació dels capítols. Els salts endavant i endarrere en el temps han adoptat, llavors, una certa estructura (que és una paraula que un editor em va assegurar que no es podia incloure mai en una contracoberta, però que potser resulta pertinent en una ressenya). I resulta que aquesta estructura recorda la de *Rayuela*, ja que un primer grup de capítols segueix el punt de vista de Daniel de l'any 2010 (en un bon moment) fins al 2016 (a punt de superar una mala etapa), mentre que un segon grup de capítols s'hi intercala per desenvolupar-los o per afegir-hi altres materials, o per acabar-los de sostenir. A la novel·la de Cortázar, la

lectura d'aquest segon grup de capítols es presenta com a voluntària, si bé és l'opció triada per la majoria dels lectors. En canvi a la novel·la de Maggie O'Farrell no hi ha cap separació entre els dos tipus de capítols, de manera que els llegim tots junts, sense ni tan sols adonar-nos que exerceixen funcions diferents.

La peculiaritat d'*Aquest deu ser el lloc* és que aquests capítols, que podem anomenar de farciment tot i que seria injust, cobreixen una franja temporal que s'inicia als anys quaranta i presenten el punt de vista d'altres personatges. Alguns pertanyen al cercle íntim de Daniel, com ara la mare, l'esposa o els fills. D'altres ens permeten accedir a la història des de punts de vista tan inesperats com fecunds: l'amant de joventut de Daniel, l'amor platònic de la seva mare, l'assistent personal del marit de la segona esposa (fent running a Los Angeles), l'esposa del cunyat (en el moment en què adopta una nena a la Xina), l'anciana amb qui Daniel topa per casualitat (en un viatge turístic als Andes). En general, cadascun d'aquests capítols presenta un moment decisiu o peculiar, com ara la primera vegada que el protagonista pren una droga, una visita al psicòleg, una entrevista periodística, l'anticipació d'un futur imprevisible o el contrapunt de dues solituds no desitjades. Molts d'aquests capítols podrien figurar sense cap problema en una antologia de contes. Més important, però, és com contribueixen a plasmar la complexitat dels personatges. Així, el cunyat de Daniel, ¿està dominat per la seva germana (com creu Daniel) o és una persona atenta i comprensiva (com creu la germana) o senzillament una persona com qualsevol altra (com creu ell mateix)?

La majoria d'aquests capítols que per entendre'ns anomenem de farciment segueixen l'esquema del pla-seqüència, i tant poden—amb idèntica versemblança— ser fúnebres com estimulants o reflexius. La conseqüència principal és que afegeixen capes de significat a les accions, i sobretot converteixen en rodons tot de personatges de diferents edats, cultures i tarannàs. Maggie O'Farrell sap dotar-los d'una existència major de la que tenen molts dels nostres veïns. De retruc, crea en el lector il·lusions, decepcions i tot un ventall de sensacions que aquests mateixos veïns rarament ens desperten.

Aquest deu ser el lloc es pot entendre com la conjunció d'un seguit de personatges que van a la deriva, subjectes als dos grans canvis vitals (naixement i mort) dels éssers que els són més propers; el que sobta és el contrast entre aquesta deriva i el control ferri que exerceix el narrador (un control no desproveït de sensibilitat, ens afanyem a afegir). L'únic problema que ens veiem amb cor de consignar és que la majoria dels personatges són massa intel·ligents en relació amb els estàndards que abunden en aquesta banda del Sistema Solar. Certament, algú podria adduir que aquesta intel·ligència produeix diàlegs brillants, i no s'erraria. Com a exemple, val la pena citar el que apareix consignat a la fitxa del lot 9 de la subhasta que ja hem mencionat:

“-T'enduràs l'ego o el deixaràs aquí?

-Per què l'hauria de deixar?

-A causa de les seves dimensions descomunals.

-Accepto deixar-lo si tu deixes el sarcasme.”

Maggie O’Farrell (Irlanda del Nord, 1972) ha escrit set novel·les, entre les quals *La distància que ens separa*, publicada el 2004 per Angle, i *L’estranya desaparició d’Esme Lennox*, publicada el 2009 per La Campana. Marc Rubió és el traductor del seu últim llibre, *This must be the place*.